

Posudek vedoucího práce

Bc. Tereza Šálková

Rostlinné makrozbytky ze sídliště mladší doby bronzové v Březnici

FF JČU České Budějovice, 212 str. + 104 grafických a tabulkových příloh

Předložená magisterská práce Terezy Šálkové si klade za cíl podrobně archeobotanicky zmapovat novou významnou jihočeskou lokalitu mladší doby bronzové v Březnici a to v kontextu soudobých evropských archeobotanických poznatků. Práce je strukturována ve zjevné snaze o vyčerpávající a komplexní pohled. Po nezbytném úvodu následuje 3. kapitola, popisující dějiny archeobotanického výzkumu v ČR a obecnou metodiku archeobotaniky. Autorka v tomto případě prokazuje ohled na čtenáře archeology: ne všem archeologům jsou postupy archeobotaniky vlastní a tak je dle mého soudu i tento obsáhlý vstup oprávněný. Následující obsáhlá kapitola 4 je rešeršní. Autorka v ní podrobně vypisuje poznatky o mnoha evropských a českých nalezištích doby bronzové. Údaje pak jen stručně sumarizuje v tabulce na str. 51, do další práce s rešeršními daty se nepouští.

Jádrem velmi důkladné práce je archeobotanická analytika charakteristických zahloubených žlabů z mladší doby bronzové v Březnici na bývalém okrese Tábor. Autorka si naleziště, zkoumané Ondřejem Chvojkou sama navzorkovala, proplavila, analyzovala a vyhodnotila. Ukázalo se, že archeobotanická analýza tohoto náleзовého souboru má nejen vlastní „archeobotanické“ výstupy, ale také výrazně přispěla k podrobné archeologické interpretaci objektů i sídliště (je-li to sídliště) jako celku. Text analýzy březnických objektů je podán ve standardně vystavěné struktuře (materiál a metody, výsledky a interpretace, diskuse).

Celkově bylo analyzováno 166 vzorků, které obsahovaly 26 516 individuálních zuhelnatělých rostlinných makrozbytků (bez antrakologických nálezů, které nebyly předmětem zpracování), ve kterých bylo rozlišeno 97 smysluplných botanických taxonů s dominancí prosa a ječmene, což činí naleziště v Březnici zatím ojedinělé ve středoevropském kontextu. Dále je text členěn na rozbor skupin jednotlivých taxonů a na detailní popis archeobotanických charakteristik, vztahených vždy k jednotlivým archeologickým objektům. Autorka rozlišuje zvláštní skupiny objektů a hodnotí je jak jednotlivě, tak skupinově. V rozsáhlé diskusi se následně zamýšlí nad

možnostmi interpretace jak jednotlivých archeologických objektů, tak sídliště jako celku z hlediska paleoekonomie (subkapitola Ekonomické zhodnocení). Ve vztahu k okolnímu prostředí jsou důkladně řešeny také otázky paleoekologické (8.2. Model potenciálního prostředí). V další diskusní kapitole je probrán potenciální význam jednotlivých rostlin pro místní společnost mladší doby bronzové. Závěr diskusního bloku je věnován interpretaci žlabů a areálu jako celku. Podle koncentrace rostlinných makrozbytků a podílu užitkových rostlin člení žlaby do čtyř skupin. Zajímavé je konstatování významu přepálení výplní ve vztahu k výskytu různých typů artefaktů: zde Tereza Šálková prokazuje, že naleziště pojala nejen úzce archeobotanicky, ale že její motivací byly rovněž vlastní archeologické otázky.

Za klíčovou pasáž interpretace považuji text na str. 195-6. V něm je rekonstruován proces vzniku a významu výplní: „na různých místech, v různém čase v sídelním areálu...byly spáleny objekty, které souvisely se dřevem a hlinou. Může se jednat o obytné domy, hospodářské objekty...nebo jakýkoliv objekt, který mohl souviset s činností, která závisí na používání ohně. ... Z míst shoření byl materiál, včetně deformované keramiky, přemístěn do žlabů.“ Jak autorka poznamenává, s tím souvisí úzce otázka primární funkce žlabů. Jednotlivé možnosti interpretace jsou následně popsány, přičemž jako nejpravděpodobnější se jeví souvislost žlabů s obětními a ceremoniálními praktikami. Zde je třeba uvést, že toto, v archeologii obecně populární konstatování, je v případě autorčiny magisterské práce podloženo silnými údaji, založenými na spolehlivých datech. Správné strukturování práce se projevuje přinejmenším tím, že tyto klíčové argumenty jsou součástí diskuse – stojí tedy vedle exaktních archeobotanických dat.

Závěr:

Předložená magisterská práce splňuje ve všech ohledech vysoké nároky environmentální archeologie. Práce dokonce prokázala, že bez uvedených analytických metod nelze takové naleziště vůbec zkoumat. Tereza Šálková prokázala schopnost vědecké práce a velké pracovní nasazení. Práci navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 28.8. 2010

PhDr. Jaromír Beneš, Ph.D.